

COVID-19 DÖNEMİNDE YÖNETİM YAZINDAKİ ARAŞTIRMA TRENDELERİNİN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

Mehtap ÖZTÜRK¹

Suudan Gökçe GÖK²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı COVID-19 döneminde yönetim yazının bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz edilmesi ve yazınında COVID-19'u konu alan çalışmaların araştırma eğilimlerinin tespit edilmesidir. Bu kapsamda Web of Science Core Collection veri tabanında yer alan yönetim alanında COVID-19 literatürüne ilişkin yayınlanan 440 makale bibliyometrik analiz yöntemiyle atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak atıf analizi, ortak varlık analizi, ortak yazar ve bibliyometrik haritalama analizleri aracılığıyla değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Covid-19'u konu alan yönetim alanında yapılan çalışmaların liderlik, kriz yönetimi, dayanıklılık (rezilyans), iyi oluş, girişimcilik, uzaktan çalışma, iş aile dengesi, çalışma yaşamındaki cinsiyet farklılıkları, tüketici davranışları, sağlık sektörü, sürdürülebilirlik, tedarik zinciri yönetimi, performans, küreselleşme ve kurumsal sosyal sorumluluk gibi konular üzerine yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yönetim yazınında Covid-19'u konu alan ve pandeminin örgütler ve çalışanlar üzerindeki etkilerini tespit etmeye yönelik alanın gelişimine katkı sağlayan çalışmalar bulunsa da gelecekte yapılacak olan çalışmaların aile işletmeleri, küçük ve orta ölçekli işletmeler gibi pandeminin olumsuz sonuçlarından en fazla etkilenebilecek olan işletmeler üzerinde yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, yönetim, bibliyometrik analiz, ortak varlık analizi, ortak atıf analizi.

INVESTIGATION OF RESEARCH TRENDS IN THE MANAGEMENT LITERATURE WITH THE BIBLIOMETRIC ANALYSIS METHOD IN THE COVID-19 PERIOD

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the research trends of the studies on COVID-19 in the management literature by analyzing the management literature with the bibliometric analysis method in the period of COVID-19. In this context, 440 articles published on the COVID-19 literature in the field of

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Konya, Türkiye, ORCID: 0000-0001-8513-9842

² Dr. Öğr. Üyesi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Fakültesi, Güvenlik Hizmetleri Bölümü, Ankara, Türkiye, ORCID: 0000-0003-3822-2605

management in the Web of Science Core Collection database were evaluated using bibliometric analysis method, citation analysis, bibliographic matching, co-citation analysis, co-occurrence analysis, co-author and bibliometric mapping analyzes. As a result of the research, the studies conducted in the field of management on Covid-19 include leadership, crisis management, resilience, well-being, entrepreneurship, remote work, work-family balance, gender differences in working life, consumer behavior, health sector, sustainability, supply chain management, performance, globalization and corporate social responsibility. Although there are studies that focus on Covid-19 in the management literature and contribute to the development of the field to determine the effects of the pandemic on organizations and employees, it is suggested that future studies should be carried out on businesses that may be most affected by the negative consequences of the pandemic, such as family businesses, small and medium-sized businesses.

Keywords: Covid-19, management, bibliometric analysis, co-occurrence analysis, co-citation analysis.

GİRİŞ

2020 yılı itibariyle iş yaşamında daralmaya neden olabilecek büyük bir salgın yaşanmaya başlanmıştır. Dünya sağlık örgütü tarafından Covid-19 olarak isimlendirilen yeni tip koronavirüs bütün dünyayı derinden sarsmış, yayılma hızı ve ölümcül etkisiyle dünyanın birçok ülkesinde ciddi kilitlenmelere yol açarak toplumun, ekonomilerin ve bireylerin yaşamlarının alt üst olmasına sebep olmuştur. Örgütlerin geçici ve kalıcı olarak kapanması salgın sürecinde yaşanan en yüksek işsizlik oranlarına yol açmıştır. Bununla birlikte tüm endüstriyel sektörlerde uzaktan çalışmaya yönelik kitlesel bir harekete geçilmek zorunda kalmıştır. Dünyanın dört bir yanındaki hükümetler, salgını sağlık açısından en iyi şekilde nasıl yöneteceklerine ve aynı zamanda en çok etkilenen bireyleri ve örgütleri en iyi şekilde nasıl destekleyebileceklerine dair ayrıntılı ama farklı planlar benimsemişlerdir. İnsanlar, örgütler ve toplum genellikle daha büyük kolektif iyilik için verilen kişisel özgürlüklerini feda ederek iletişim, bağlantı kurma ve birlikte çalışmanın yeni yollarını benimsemek zorunda kalmışlardır. Covid-19 salgınının hızla gelişen doğası göz önüne alındığında; bireyler, örgütler, hükümetler, istisnai düzeylerde belirsizlikle son derece karmaşık olan ve hayatta kalmanın en acil öncelik gibi görüldüğü bu zorlu durumla karşı karşıya kalmışlardır. Devam eden bu durum, kamu ve özel sektörlerdeki örgütleri nasıl strateji oluşturduğu, organize ettiği ve yönettiği konusunda yeniden düşünmeye sevk etmiştir (Friedman, 2020). Bu noktada hem uygulamada hem de araştırmacılar açısından Covid-19 pandemisinin bireyler ve örgütler üzerindeki etkilerine yönelik ilgi giderek artmaya başlamış (Verma ve Gustafsson, 2020) ve özellikle 2020 yılı kapsamında bu alandaki çalışmalar, sosyal bilimler alanında ve özelde ise yönetim yazınında hakim bir rol oynamaya başlamıştır (Aristovnik vd., 2020). Bu doğrultuda çalışma kapsamında Covid-19 döneminde yönetim yazınında meydana gelen değişimleri ve gelişmeleri inceleyebilmek amacıyla

bibliyometrik analiz yöntemi ile yönetim yazınında öne çıkan ana temalar incelenmiş ve giderek artan bir çalışma alanına sahip olan Covid-19 çalışmaları değerlendirilmiştir. Ayrıca bu çalışma işletme ve yönetim alanında sınırlı sayıda çalışmada ele alınan Covid-19 çalışmalarının bibliyometrik analiz yönteminin ile incelenmesi (Verma ve Gustafsson, 2020) ile gelecek araştırma yönelimlerine ilişkin öneriler sunularak ilgili literatürün gelişimine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

1. Teorik Çerçeve

Bilimsel bir alanın veya disiplinin gelişmesinde alanda yapılan yayınlar çeşitli şekillerde ilgili bilim alanına katkı sağlamaktadır. Belirli bir bilim alanında yapılan katkıların ve dolayısıyla bilim alanının gelişimini inceleyen yöntemlerden birisi de bibliyometridir (Al, 2012: 1). Bibliyometri, sosyal bilimlerde çağdaş akımlardan biri olan disiplinler arası bilim dalının scientrometrik olarak incelendiği bir alandır (Almeida-Filho vd., 2003: 2037). Bibliyometri, dokümanlar ile ilgili süreçlerin ve özelliklerin ölçülenmesine dayalı teknikleri içeren bir araştırma yöntemidir (Thelwall, 2008: 606). Bibliyometrik analiz, belirli bir bilimsel araştırma konusundaki nitel ve nicel değişiklikleri belirlemek, konuyla ilgili yayınların profilini oluşturmak ve bir disiplin içindeki eğilimleri tespit etmek için istatistiksel yöntemleri içermektedir (Rey-Martí vd., 2016: 1652). Bu yöntemler, sistematik, şeffaf ve tekrarlanabilir bir inceleme süreci ile ilgili bilim alanının kalitesini geliştirme potansiyeline sahip olan yöntemlerdir (Zupic ve Čater, 2014: 430). Bibliyografik verilere dayalı nicel bir araştırma tekniği olan bibliyometrik analiz, makaleler, yazarlar ve dergiler temel alınarak bir araştırma alanının genel perspektifi hakkında bilgi sağlar (Merigó ve Yang, 2017: 37). Bibliyometrik analiz yönteminde, ülkelere, üniversitelere, araştırma gruplarına veya yazarlara göre yayınları sınıflandırarak atıf temelli ve performans temelli analizler olmak üzere çok çeşitli analiz teknikleri kullanılmaktadır (Gaviria-Marin vd., 2019: 196). Bibliyometrik analiz yöntemlerinde atıf analizi, ortak atıf analizi, bibliyometrik eşleme analizi, ortak varlık analizi ve bibliyometrik haritalama gibi birçok farklı teknik bir arada kullanılabilir (Chai ve Xiao, 2012: 25).

Atıf analizi, Garfield (1977) tarafından bir araştırma alanında en sık alıntılanan/atıfta bulunan makaleleri belirlemek için atıf klasikleri kavramı ile tanımlanmıştır. Bir alandaki atıf temelli analizlerin yapılması, bir disiplindeki veya bir bilimsel alandaki önemli gelişmeleri tanımaya yardımcı olmaktadır. Bu analizler, bilimsel ilerlemenin tarihsel perspektifini sağlayan ve bilimsel alanının ana aktörlerini tanımlamaya yardımcı olan analizlerdir (Heradio vd., 2016: 19). Atıf analizi, en sık alıntı yapılan yazarların veya yayınların ilgili bilim alanının genişlemesini

ve gelişmesini incelemek açısından faydalı görülmektedir (Uysal, 2010: 138). Atıf analizi, yazarların araştırmalarının gelişimi için önemli olduğu düşünülen makalelere atıf yaptıkları varsayımına dayanmaktadır. Daha çok atıf yapılan makalelerin konu üzerinde daha az atıf yapılan makalelere göre daha büyük bir etkiye sahip olduğunu temel alır (Chai ve Xiao, 2012: 25). Atıf analizleri herhangi bir yayına ulaşılabilirliğin veya erişilebilirliğin ölçüsüne bağlı olması nedeniyle önyargılı bir yöntem olarak değerlendirilse de, özellikle alandaki temel yayınların dikkatlice seçildiği yayınlar ele alındığında atıf analizi ilgili bilim alanı hakkında önemli bilgiler sunabilmektedir (Pilkington ve Chai, 2008: 84). Bibliyometrik araştırmalarda atıf analizinin kullanılması incelenen bilim alanında daha önce yapılan bilgi birikimine olan bağımlılığın bir ölçütünü sunmaktadır (Culnan, 1987: 342). Yönetim alanında yapılan araştırmalarda da atıf analizi alanda olan gelişim süreçlerinin incelenmesi bakımından sıklıkla kullanılan bir yöntemdir (Meyers vd., 1992; Li ve Tsui, 2002; Nerur vd., 2008; Gundolf ve Filser, 2013; García-Lillo vd., 2016; Kücher ve Feldbauer-Durstmüller, 2019).

Bibliyometrik analizlerde kullanılan bir diğer teknik ortak atıf analizidir. Ortak atıf analizi, iki dokümanın aynı yazara, yayına veya dergiye birlikte atıfta bulunduğu birbiriyle ilişkili olma olasılığının daha yüksek olduğu varsayımına dayanmaktadır (Popadić ve Milohnić, 2016: 52). Ortak atıf analizi, belirli bir bilim dalındaki bilim insanlarının oluşturduğu grupların ve yayınların tanımlanmasına, araştırma disiplinleri veya paradigmaları hakkında sonuçların çıkarılmasına olanak sağlayan bir analiz türüdür (Gmür, 2013: 27). Bilimsel yayınların doğası gereği yayınlar zaman içinde değişiklik gösterdiğinden, ortak atıf analizi de zaman içerisinde değişen dinamik bir analizdir. Ortak atıf analizi uzun zaman dilimlerinde incelendiğinde, ilgili bilim alanındaki hakim paradigmalara belirlenmesine ve düşünce okullarında meydana gelen değişikliklerin tespit edilmesine yardımcı olan bir yöntemdir (Zupic ve Čater, 2014: 431). Ortak atıf analizi bir çok bilim dalında sıklıkla kullanılan bir yöntem olmakla birlikte son yıllarda yönetim alanında yapılan çalışmalarda ilgi gören bir analizdir (Üsdiken ve Pasadeos, 1995; Acedo ve Casillas, 2005; Acedo vd., 2006; Hansen ve Vogel, 2010; Di Guardo ve Harrigan, 2012; Shiau vd., 2017; Batistič vd., 2017; Díez-Martín vd., 2020).

Bibliyometrik yöntemler kapsamında ele alınan atıf temelli analiz türlerinden biri diğeri bibliyografik eşleştirme (Kessler, 1963) analizidir. Bibliyografik eşleştirme, incelenen bilim dalına ait olarak aralarındaki benzerliğin bir ölçüsü olan iki doküman tarafından paylaşılan ortak referansların sayısını belirlemektedir (Egghe ve Rousseau, 2002: 354). Bu doğrultuda incelenen iki dokümanın bibliyografyaları veya referanslarının birbirlerine olan benzerliğinden hareketle

iki çalışma arasında güçlü bir bağ oluştuğunu temel almaktadır (Zupic ve Čater, 2014: 434). Bibliyografik eşleştirme analizi, ortak atıf veya atıf analizlerinden farklı olarak karşılaştırılan dokümanların referanslarını temel aldığı için boylamsal bir incelemede nispeten yeni olan dokümanlar arasındaki ilişkileri daha net bir şekilde ortaya koymaktadır (Boyack ve Kalavans, 2010: 2391). Atıf temelli analiz tekniklerinden farklı olarak bibliyometrik tekniklerden biri olan ortak varlık analizi ise, incelenen dokümanların özetleri, başlıkları veya anahtar kelimelerini temel alarak incelenen dokümanlarda birlikte yer alan birden çok kelimeyi veya ifadeyi tanımlamaya dayanır. Dokümanlar arasındaki ilişki, sözcüklerin veya ifadelerin birlikte geçtiği belge sayısına göre belirlenir (Van Eck ve Waltman, 2010, Waltman vd., 2010).

Bibliyometrik teknikler kapsamında bibliyometrik içerik analizi gibi nitel tekniklere dayalı yöntemler olmakla birlikte tanımlayıcı istatistikler ve atıf temelli analizler gibi birçok teknik bibliyometrik araştırmalarda kullanılmaktadır. Ancak veri madenciliği ve atıf analizi tekniklerindeki gelişmeler daha derin ve daha kapsamlı analizler yapılmasına da olanak sağlayan bilimsel haritalama tekniklerini geliştirmiştir (Hallinger ve Kovačević, 2019: 340). Bu gelişmelere paralel olarak bibliyometrik haritaların görselleştirilmesinde kullanılan UCINET (Borgatti vd., 2002), HistCite (Garfield vd., 2003), Citespace (Chen, 2006), SciMAT (Cobo vd., 2012), VOSviewer (Waltman ve Van Eck, 2012) gibi dokümanlar arasındaki ağ bağlantılarının ortaya çıkarılmasında yardımcı olan yazılımlar geliştirilmiştir. Bibliyometrik analiz yöntemlerinde daha kapsamlı analiz yapma imkanı sunan bibliyometrik haritalama yöntemi (Singh, 2020) çalışma kapsamında temel alınarak, yönetim yazınında Covid-19 çalışmaları bibliyometrik haritalama tekniğine dayalı bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bibliyometrik analiz Covid-19 kapsamında ele alınan çalışmalarda güncel araştırma odaklarının belirlenmesinde yaygın bir şekilde kullanılmasına rağmen (Dehghanbanadaki vd., 2020; Lou vd., 2020; Hossain, 2020; Odone vd., 2020), bu yöntem ile Covid-19 çalışmalarını işletme ve yönetim yazınında inceleyen sınırlı sayıda çalışma yer almaktadır (Verma ve Gustafsson, 2020). Bibliyometrik çalışmalar alanın gelişimi, genel eğilimleri ve araştırma odakları hakkında bilgi sunan araştırma yöntemlerinden biri olması nedeniyle, Covid-19 pandemisinin ilk ortaya çıkışından bu zamana kadar oluşan yönetim bilgisine ilişkin araştırmaların sistematik bir şekilde incelenebilmesi ve yöntemin doğası gereği genel eğilimlerin ve araştırma odaklarının belirlenmesi amacıyla bu çalışmada yönetim yazınında Covid-19'a yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında Covid-19 pandemisine yönelik olarak yönetim yazınında ele alınan çalışmalarda ana araştırma odakları

nelerdir?, Covid-19 hakkındaki yönetim yazınında ele alınan çalışmaların mevcut durumu nedir?, Covid-19'a yönelik yönetim yazınında ele alınan çalışmalarda gelişim gösteren araştırma eğilimleri nelerdir? sorularına cevap aranmaktadır.

2. Araştırma Metodolojisi

Bu çalışmada Covid-19 pandemisine yönelik olarak yönetim yazınında ele alınan çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma desenine dayalı bilimsel haritalama tekniğini esas alan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılmıştır. Bibliyometrik analiz verileri VOSviewer 1.6.15 yazılım programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma verileri Web of Science Core Collection (WoS) veri tabanından elde edilmiştir. Araştırmada analiz birimi olarak araştırma makaleleri temel alınmıştır. WoS veri tabanında Covid-19 pandemisi ile ilişki olan anahtar kelimeler belirlenerek “2019-nCoV”OR”COVID-19”OR”Coronavirus Disease 2019”OR”2019 Novel Coronavirus Diseases” şeklindeki kelime kombinasyonu Boolean taraması ile taranmıştır. Ayrıca taramalar anahtar kelime, başlık ve özeti içerecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada zaman periyodu olarak 1 Ocak-1 Ekim 2020 aralığı temel alınmıştır. Araştırmada dil olarak İngilizce filtrelenmiş ve WoS kategorilerinden yönetim yazınına temel alan yönetim, işletme, davranış bilimi gibi temel kategoriler değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Bu kapsamda belirtilen anahtar kelimeler ile WoS veri tabanında 55,360 adet çalışmanın yayınladığı, yayınlanan çalışmalardan makale kısıtlaması yapıldığında 27,320 adet çalışma olduğu tespit edilmiştir. Yönetim, işletme, davranış bilimi kategorisinde filtreleme yapıldığında belirtilen zaman aralığında 440 adet makale bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Bibliyometrik analizler kapsamında atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak atıf analizi, ortak-varlık analizi, ortak yazar ve bibliyometrik haritalama analizleri kullanılmıştır. Analizlerde fraksiyonel (kesirli) hesaplama yöntemi (Van Eck ve Waltman, 2010) esas alınmıştır. Ayrıca temel araştırma sorularına yönelik olarak ise bibliyometrik analizde en etkili yayın organları, en etkili kurumlar, en etkili araştırmacılar ve ilgili literatürdeki en etkili makaleler değerlendirilmiştir.

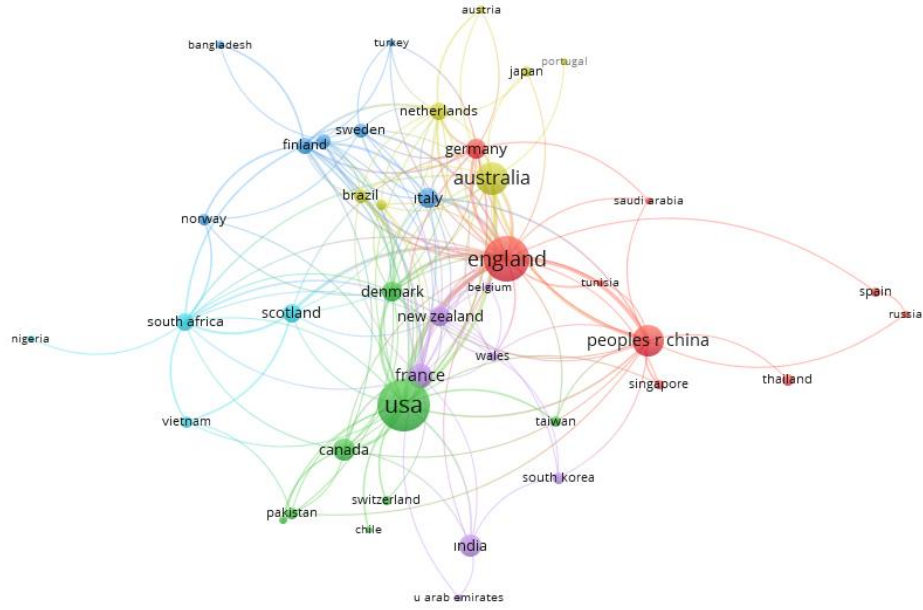
3. Bulgular

Araştırma kapsamında yazar ve dergilerin performansına ilişkin toplam atıf sayısı ve yıllık ortalama toplam alıntı atıf sayısı göstergelerine yer verilmiştir. Tablo 1’de Covid-19’a ilişkin yönetim yazınında yer alan çalışmaların yazarları, çalışmaların yayınlandıkları dergiler, yayınlara ilişkin yıllık toplam atıf sayıları ve ortalama atıf sayıları gösterilmiştir.

Tablo 1. En Çok Atıf Yapılan Yazar ve Dergi Dağılımı

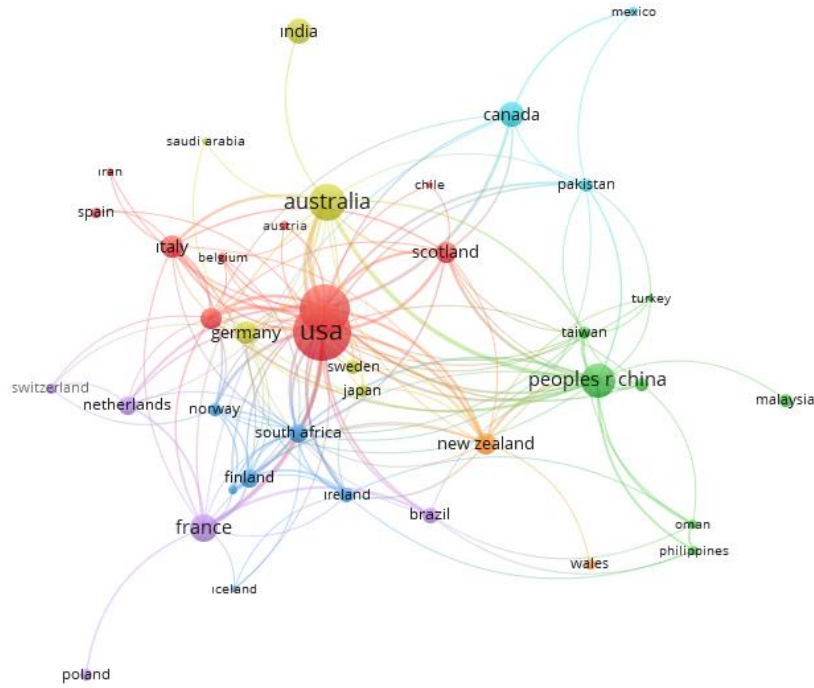
Yazarlar	Dergi Adı	Toplam Atıf Sayısı	Ortalama Atıf Sayısı
Mo vd. (2020)	Journal of Nursing Management	49	49
Hammami vd. (2020)	Managing Sport and Leisure	41	41
Collins vd. (2020)	Gender Work and Organization	18	18
Laato vd. (2020)	European Journal of Information Systems	16	16
Sigala (2020)	Journal of Business Research	15	15
Addo vd. (2020)	Service Industries Journal	15	15
He ve Harris (2020)	Journal of Business Research	14	14
Baum vd. (2020)	International Journal of Contemporary Hospitality Management	12	12
Baum vd. (2020)	International Journal of Contemporary Hospitality Management	12	12
Phan vd. (2020)	Emerging Markets Finance and Trade	11	11
Chesbrough (2020)	Industrial Marketing Management	11	11
Kraus vd. (2020)	International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research	11	11
Sheth (2020)	Journal of Business Research	10	10

Araştırma göstergelerine göre yönetim alanında yapılan Covid-19 çalışmalarında en çok atıf alan yazarların Mo vd. (2020), Hammami vd. (2020), Collins vd. (2020), Laato vd. (2020) olduğu ve yazarların yayın yaptıkları dergilerin ise sırasıyla Journal of Nursing Management, Managing Sport and Leisure, Gender Work and Organization ve European Journal of Information Systems olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularından hareketle, yönetim alanında en çok atıf alan çalışmaların iş stresi, siberkondri (internet bağımlılığı), değişen iş saatleri, iş aile çatışması gibi (Laato vd., 2020; Collins vd., 2020; Mo vd., 2020) Covid-19 süreci ile birlikte iş hayatında yaşanan değişiklikler kapsamında incelendiği ifade edilebilir. Yönetim yazınında Covid-19 çalışmalarına yönelik ortak yazarlık analizi yapılmış ve analiz sonucunda elde edilen görsel harita Şekil 1’de gösterilmiştir.

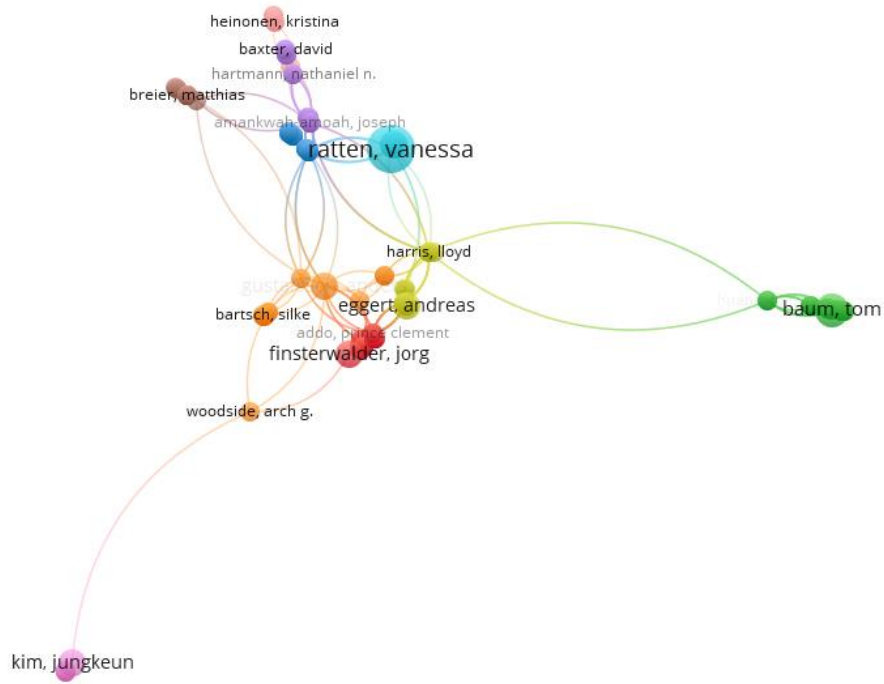
Şekil 1. Ortak Yazarlık Analizi

Ortak yazarlık analizi kapsamında en fazla ortak yazarlığa dolayısıyla yayın sayısı ve atıf sayısına sahip olan ülkelerin sırasıyla İngiltere, ABD, Avustralya, Çin, Fransa, Danimarka, Kanada ve İtalya olduğu tespit edilmiştir. İngiltere'nin (kırmızı ile gösterilen) ortak yazarlık ağlarında Çin, Tayland, Singapur, İspanya, Rusya, Tunus, Suudi Arabistan, Almanya olduğu, ABD'nin (yeşil ile gösterilen) ise ortak yazarlık ağlarında Kanada, Pakistan, Şili, Tayvan, İsviçre ve Danimarka ülkeleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'nin ise ortak yazarlık ağları incelendiğinde İsveç, İtalya, Finlandiya, Bangladeş ve Norveç ile aynı kümede yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla özellikle Avrupa ülkelerinin Covid-19 salgının başladığı Uzak Doğu ülkeleri ile işbirliklerinin fazla olduğu, bununla birlikte Avrupa ülkeleri ile yaptıkları ortak yazarlık işbirliklerinin de olduğu ifade edilebilmektedir. Araştırma kapsamında ülkeler bazında en çok atıf alan çalışmaların tespit edilebilmesi için atıf analizi yapılmış ve analiz sonuçları Şekil 2'de gösterilmiştir.

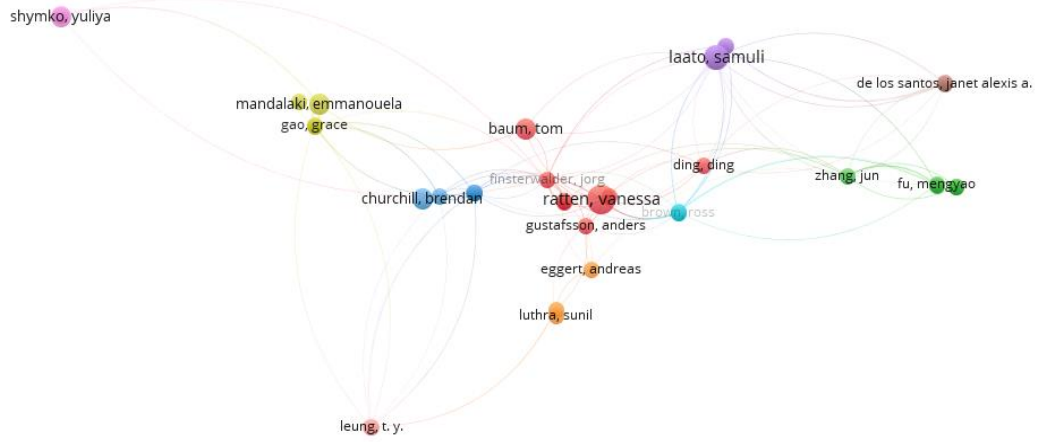
Şekil 2. Ülkeler Bazında Atıf Analizi

Ortak yazarlık analizi sonuçlarına benzer şekilde atıf analizinde de ABD, Çin, Fransa, İtalya, Kanada ülkelerinin yayınlarının en fazla atıf alan yayımlar olduğu ve dolayısıyla Covid-19'a ilişkin gelişen yönetim bilgisinin bu çalışmalar etrafında şekillendiği ifade edilebilir. Bibliyometrik analiz sonucunda görsel ağ haritasında yer alan kümeler değerlendirildiğinde, ABD'nin (kırmızı ile gösterilen) İtalya, İskoçya, Belçika, İspanya, İran ve Şili ülkeleri ile iş birliğinde bulunduğu söylenebilir. Fransa'nın (mor ile gösterilen) ise Brezilya, Polonya, Hollanda, İsviçre ile ayrı bir kümede yer aldığı gözlemlenmiştir. Çin'de (yeşil ile gösterilen) yapılan çalışmaların ise Tayvan, Türkiye, Filipinler, Malezya ile ve Kanada'nın (mavi ile gösterilen) ise Pakistan, Meksika, İzlanda, İrlanda, Finlandiya, Norveç ile aynı kümede yer aldığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda en çok atıf alan çalışmalarda açık inovasyon (Chesbrough, 2020), çalışanların iyi oluş düzeyleri (Tuzovic ve Kabadayı, 2020) ve liderlik (Fernandez ve Shaw, 2020) çalışmalarının ön plana çıktığı ifade edilebilmektedir. Atıf analizinin sonuçları yazarlar açısından değerlendirildiğinde ise analiz sonuçları Şekil 3'de gösterilmektedir.

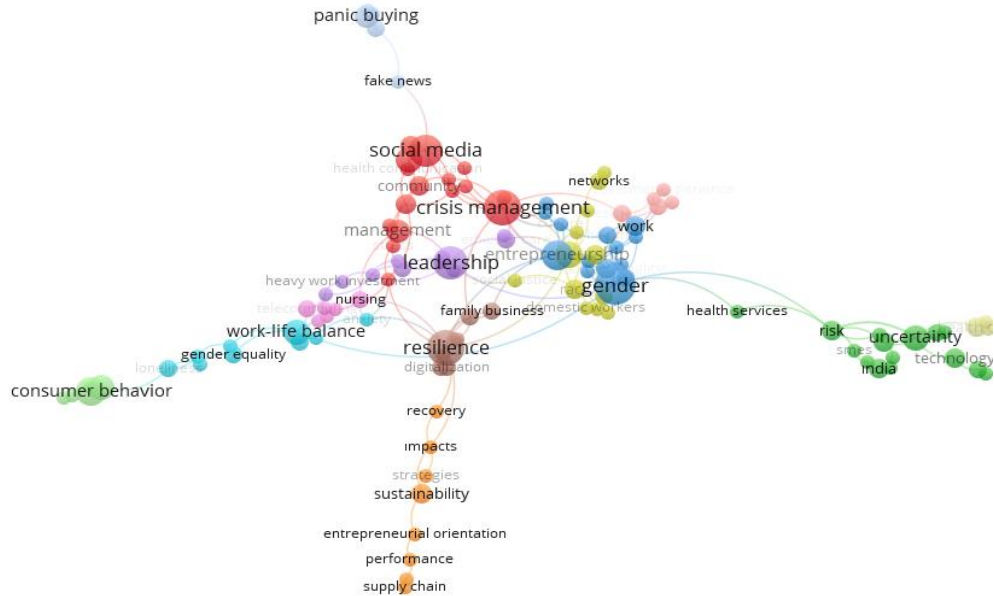
Şekil 3. Yazarlar Bazında Atıf Analizi

Atıf analizi kapsamında Ratten (2020)'in çalışması en çok atıf alan çalışma olup yazarın çalışmaları Covid-19 döneminde girişimcilik çalışmalarını temel almaktadır. Bu doğrultuda yönetim literatüründe pandemi döneminde öne çıkan kavramın girişimcilik ve girişimcilik ekosisteminde yaşanan değişimler olduğu ifade edilebilir. Ayrıca Covid-19'un etkilediği turizm sektörünü konu alan Baum vd. (2020)'nin çalışması ve iyi oluş kavramını temel alan Finsterwalder ve Kuppelwieser (2020)'in çalışmaları da en çok atıf alan çalışmalar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte Ratten (2020)'in uluslararası işletmelerde girişimcilik kavramını konu alan çalışması yönetim alanında en fazla atıf alan çalışmalar arasındadır. Boylamsal bir incelemede nispeten yeni olan dokümanlar arasındaki ilişkileri daha net bir şekilde ortaya koymak amacıyla çalışma kapsamında bibliyometrik eşleştirme analizi yapılmış ve analiz sonuçları Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. Yazarlar Bazında Bibliyometrik Eşleme Analizi

Şekil 4’te yer alan yazarlara göre bibliyometrik eşleştirme analizi sonucunda atıf analizine benzer şekilde Ratten (2020) ve Baum vd. (2020)’nin çalışmalarının birlikte en çok atıf alan çalışmalar olduğu ve dolayısıyla yönetim alanında girişimcilik, uluslararası işletmecilik, girişimcilik ekosistemi ve turizm sektörü çalışanlarını konu alan çalışmaların alanda hakimiyeti olduğu ifade edilebilmektedir. Araştırmanın temel sorunsalına yönelik olarak Covid-19 döneminde öne çıkan ana araştırma temalarının ve yönetim yazının gelişiminin daha ayrıntılı olarak incelenebilmesi amacıyla ortak varlık analizi yapılmış ve analiz sonucunda elde edilen görsel harita Şekil 5’de gösterilmiştir.

Şekil 5. Ortak Varlık Analizi

Ortak varlık analizi sonucunda yönetim yazınında öne çıkan kavramların belirli kümelerde toplandığı gözlemlenmiştir. Bu doğrultuda sosyal medya, kriz yönetimi, girişimcilik kavramlarının aynı kümede yer aldığı tespit edilmiştir. Bu küme dikkate alındığında Covid-19'un işletmeler üzerindeki etkileri kriz yönetimi kavramı çerçevesinde ele alındığı ve genellikle sağlık sektöründe yer alan işletmelerin Covid-19 sürecini nasıl yönettiklerini konu alan çalışmaların ön plana çıktığı ifade edilebilir (Rao, 2020; Branicki, 2020). Bununla birlikte risk, belirsizlik, teknoloji, küçük ve orta ölçekli işletmeleri konu alan çalışmaların bir diğer kümeyi oluşturduğu gözlemlenmiştir (Etemad, 2020; Cowling vd., 2020; Papadopoulos vd., 2020; Razumovskaia vd., 2020). Covid-19'u konu alan çalışmalarda öne çıkan bir diğer tema ise iş-aile dengesidir. Bu çalışmalarda özellikle Covid-19 döneminde tele çalışma, evden çalışma gibi işyeri uygulamalarının çalışan stresi ve tükenmişlik düzeyleri üzerine etkileri ele alınarak pandemi döneminde çalışanların bu sistemle stres düzeylerinin artarak hem iş hem de aile ilişkilerinde problemler yaşandığı tespit edilmiştir (Amin vd., 2020; Kannampallil, 2020; Wolor vd., 2020). Ayrıca ortak varlık analizi doğrultusunda sürdürülebilirlik, girişimci yönelimlilik ve işletme performansı kavramlarının bir diğer kümede yer aldığı görülmüştür. Bu çalışmalarda özellikle işletmelerin tedarik zinciri yönetiminde dayanıklılık, çeviklik ve sürdürülebilirlik kavramları ele alınmıştır (Ivanov, 2020; Ivanov ve Das, 2020). Bu kapsamda yönetim yazınında Covid-19 çalışmalarında öne çıkan temaların liderlik, kriz yönetimi, dayanıklılık (rezilyans), iyi oluş, girişimcilik, uzaktan çalışma, iş-aile dengesi, çalışma yaşamındaki cinsiyet farklılıkları, tüketici davranışları, sağlık sektörü, sürdürülebilirlik, tedarik zinciri yönetimi, performans, küreselleşme ve kurumsal sosyal sorumluluk olduğu ifade edilebilmektedir.

SONUÇ

Covid-19 pandemi sürecinde yönetim yazınında Covid-19'u konu alan çalışmaların sistematik olarak incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, yazar profili, ortak yazar ağları, ortak atıf durumu ve incelenen yayınların konu dağılımı gibi çeşitli başlıklar incelenmiş ve sonuçları sunulmuştur. Araştırma Ocak-Ekim 2020 tarihleri aralığında yönetim yazınında Covid-19'u konu alan 440 makale üzerinden gerçekleştirilmiştir. Çalışmada Covid-19 pandemisine yönelik olarak yönetim yazınında ele alınan çalışmalarda ana araştırma odakları, çalışmaların mevcut durumu ve çalışmalarda gelişim gösteren araştırma eğilimleri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin yapılabilmesi amacıyla çalışmada bibliyometrik analiz yöntemine dayalı atıf analizi, bibliyografik eşleştirme, ortak atıf analizi, ortak varlık analizi, ortak yazar ve

bibliyometrik haritalama analizleri kullanılmıştır. Analizler sonucunda yönetim yazınında Covid-19’u konu alan çalışmaların ana araştırma odaklarının liderlik, kriz yönetimi, dayanıklılık (rezilyans), iyi oluş, girişimcilik, uzaktan çalışma, iş-aile dengesi, çalışma yaşamındaki cinsiyet farklılıkları, tüketici davranışları, sağlık sektörü, sürdürülebilirlik, tedarik zinciri yönetimi, performans, küreselleşme ve kurumsal sosyal sorumluluk olduğu tespit edilmiştir. Yönetim alanında Covid-19’u konu alan çalışmaların mevcut yazındaki araştırma eğilimleri değerlendirildiğinde ise girişimcilik ve girişimcilik ekosisteminde yaşanan değişimler, çalışanların iyi oluş düzeyleri ve liderlik konularının ön plana çıktığı tespit edilmiştir.

Bibliyometrik araştırmaların mevcut yazına boylamsal bir bakış açısı sunduğu düşünüldüğünde ve bu çalışmanın yalnızca 10 aylık bir zaman süreci bağlamında incelendiği göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmanın sonuçlarının belirli sınırlılıklara sahip olduğu ifade edilebilir. Covid-19 pandemisinin iş yaşamındaki etkilerinin değerlendirilmesinin henüz erken sayılabileceği bu aşamada, gerek yönetim yazınında gerekse farklı disiplinlerde Covid-19’un etkilerinin ve hızla gelişen yazının pandemi döneminin ilerleyen aşamalarında veya pandemi süreci sonunda yeniden değerlendirilmesi, çalışmanın zaman kısıtından kaynaklı sınırlılıklarına çözüm sunabileceği gibi pandeminin tahmin edilemez seyri içerisinde yazında ortaya çıkabilecek yeni kavramların keşfedilmesine bir zemin hazırlayabilecektir. Ayrıca çalışmanın sadece bibliyometrik analize dayalı bir yaklaşımla değerlendirildiği dikkate alındığında ise yazının kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine imkan sağlayan meta-analiz gibi nicel araştırma desenlerinin yanı sıra tematik analiz gibi nitel araştırma desenlerinin de kullanılması alanın nasıl evrildiğine yönelik farklı perspektifler sunabilecektir. Bunların yanı sıra mevcut yazında yer alan Covid-19’u konu alan yönetim çalışmalarının alanın gelişimine katkı sağladığı düşünülse de gelecekte yapılacak olan çalışmaların aile işletmeleri, küçük ve orta ölçekli işletmeler gibi pandeminin olumsuz sonuçlarından en fazla etkilenen veya etkilenebilecek olan işletmeler üzerinde yapılması önerilebilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acedo, F. J., & Casillas, J. C. (2005). Current paradigms in the international management field: An author co-citation analysis. *International Business Review*, 14(5), 619-639.
- Acedo, F. J., Barroso, C., Casanueva, C., & Galán, J. L. (2006). Co-authorship in management and organizational studies: An empirical and network analysis. *Journal of Management Studies*, 43(5), 957-983.
- Al, U. (2012). Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye’nin yayın ve atıf performansı. *Bilgi*, 62, 1-20.
- Almeida-Filho, N., Kawachi, I., Filho, A. P., & Dachs, J. N. W. (2003). Research on health inequalities in Latin America and the Caribbean: bibliometric analysis (1971–2000) and

- descriptive content analysis (1971–1995). *American Journal of Public Health*, 93(12), 2037-2043.
- Amin, K. P., Griffiths, M. D., & Dsouza, D. D. (2020). Online gaming during the COVID-19 pandemic in India: Strategies for work-life balance. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-7.
- Aristovnik, A., Ravšelj, D., & Umek, L. (2020). A bibliometric analysis of COVID-19 across science and social science research landscape. *Sustainability*, 12(21), 1-30.
- Batistič, S., Černe, M., & Vogel, B. (2017). Just how multi-level is leadership research? A document co-citation analysis 1980–2013 on leadership constructs and outcomes. *The Leadership Quarterly*, 28(1), 86-103.
- Baum, T., Mooney, S. K., Robinson, R. N., & Solnet, D. (2020). COVID-19's impact on the hospitality workforce—new crisis or amplification of the norm?. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 2397-2407.
- Borgatti, S. P., Everett, M. G., & Freeman, L. C. (2002). UCINET 6 for Windows. *Software for Social Network Analysis*. Harvard: Analytic Technologies.
- Boyack, K. W., & Klavans, R. (2010). Co-citation analysis, bibliographic coupling, and direct citation: Which citation approach represents the research front most accurately?. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 61(12), 2389-2404.
- Branicki, L. J. (2020). COVID-19, ethics of care and feminist crisis management. *Gender, Work & Organization*, 27(5), 872-883.
- Chai, K. H., & Xiao, X. (2012). Understanding design research: A bibliometric analysis of Design Studies (1996–2010). *Design Studies*, 33(1), 24-43.
- Chen, C. (2006). CiteSpace II: Detecting and visualizing emerging trends and transient patterns in scientific literature. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 57(3), 359-377.
- Chesbrough, H. (2020). To recover faster from Covid-19, open up: Managerial implications from an open innovation perspective. *Industrial Marketing Management*, 88, 410-413.
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., & Herrera, F. (2012). SciMAT: A new science mapping analysis software tool. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(8), 1609-1630.
- Collins, C., Landivar, L. C., Ruppner, L., & Scarborough, W. J. (2020). COVID-19 and the gender gap in work hours. *Gender, Work & Organization*, 1-12.
- Cowling, M., Brown, R., & Rocha, A. (2020). <? covid19?> Did you save some cash for a rainy COVID-19 day? The crisis and SMEs. *International Small Business Journal*, 0266242620945102.
- Culnan, M. J. (1987). Mapping the intellectual structure of MIS, 1980-1985: A co-citation analysis. *Mis Quarterly*, 341-353.
- Dehghanbanadaki, H., Seif, F., Vahidi, Y., Razi, F., Hashemi, E., Khoshmirsafa, M., & Aazami, H. (2020). Bibliometric analysis of global scientific research on Coronavirus (COVID-19). *Medical Journal of The Islamic Republic of Iran (MJIRI)*, 34(1), 354-362.
- Di Guardo, M. C., & Harrigan, K. R. (2012). Mapping research on strategic alliances and innovation: a co-citation analysis. *The Journal of Technology Transfer*, 37(6), 789-811.
- Díez-Martín, F., Blanco-González, A., & Prado-Román, C. (2020). The intellectual structure of organizational legitimacy research: a co-citation analysis in business journals. *Review of Managerial Science*, 1-37.
- Egghe, L., & Rousseau, R. (2002). Co-citation, bibliographic coupling and a characterization of lattice citation networks. *Scientometrics*, 55(3), 349-361.

- Etemad, H. (2020). Managing uncertain consequences of a global crisis: SMEs encountering adversities, losses, and new opportunities. *Journal of International Entrepreneurship*, 18(2), 125-144.
- Fernandez, A. A., & Shaw, G. P. (2020). Academic Leadership in a Time of Crisis: The Coronavirus and COVID-19. *Journal of Leadership Studies*, 14(1), 39-45.
- Finsterwalder, J., & Kuppelwieser, V. G. (2020). Equilibrating resources and challenges during crises: a framework for service ecosystem well-being. *Journal of Service Management*, 1107-1129.
- Friedman, G. (2020). From a COVID-19 Recession to COVID-19 Depression?, <https://geopoliticalfutures.com/pdfs/from-a-covid-19-recession-to-covid-19-depression-geopoliticalfutures-com.pdf>.
- García-Lillo, F., Úbeda-García, M., & Marco-Lajara, B. (2016). Organizational ambidexterity: exploring the knowledge base. *Scientometrics*, 107(3), 1021-1040.
- Garfield, E. (1977). Introducing citation classics-human side of scientific reports. *Current Comments*, 1, 5-7.
- Garfield, E., Pudovkin, A. I., & Istomin, V. S. (2003). Mapping the output of topical searches in the Web of Knowledge and the case of Watson-Crick. *Information Technology and Libraries*, 22(4), 183-188.
- Gaviria-Marin, M., Merigó, J. M., & Baier-Fuentes, H. (2019). Knowledge management: A global examination based on bibliometric analysis. *Technological Forecasting and Social Change*, 140, 194-220.
- Gmür, M. (2003). Co-citation analysis and the search for invisible colleges: A methodological evaluation. *Scientometrics*, 57(1), 27-57
- Gundolf, K., & Filser, M. (2013). Management research and religion: A citation analysis. *Journal of Business Ethics*, 112(1), 177-185.
- Hallinger, P., & Kovačević, J. (2019). A bibliometric review of research on educational administration: science mapping the literature, 1960 to 2018. *Review of Educational Research*, 89(3), 335-369.
- Hammami, A., Harrabi, B., Mohr, M., & Krustup, P. (2020). Physical activity and coronavirus disease 2019 (COVID-19): specific recommendations for home-based physical training. *Managing Sport and Leisure*, 1-6.
- Hansen, N. K., & Vogel, R. (2010). The routine concept in organization theory and strategic management: A co-citation analysis. *4th International Conference on Organizational Routines "Organizational routines between change and stability: Linking empirical research to recent theoretical debates"*. Nice, June, 11-12.
- Heradio, R., De La Torre, L., Galan, D., Cabrerizo, F. J., Herrera-Viedma, E., & Dormido, S. (2016). Virtual and remote labs in education: A bibliometric analysis. *Computers & Education*, 98, 14-38.
- Hossain, M. M. (2020). Current status of global research on novel coronavirus disease (Covid-19): A bibliometric analysis and knowledge mapping. *F1000 Research*, 9, 1-14.
- Ivanov, D. (2020). Viable supply chain model: integrating agility, resilience and sustainability perspectives—lessons from and thinking beyond the COVID-19 pandemic. *Annals of Operations Research*, 1-21.
- Ivanov, D., & Das, A. (2020). Coronavirus (COVID-19/SARS-CoV-2) and supply chain resilience: A research note. *International Journal of Integrated Supply Management*, 13(1), 90-102.

- Kannampallil, T. G., Goss, C. W., Evanoff, B. A., Strickland, J. R., McAlister, R. P., & Duncan, J. (2020). Exposure to COVID-19 patients increases physician trainee stress and burnout. *PloS one*, 15(8), e0237301.
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American documentation*, 14(1), 10-25.
- Kücher, A., & Feldbauer-Durstmüller, B. (2019). Organizational failure and decline—A bibliometric study of the scientific frontend. *Journal of Business Research*, 98, 503-516.
- Laato, S., Islam, A. N., Islam, M. N., & Whelan, E. (2020). What drives unverified information sharing and cyberchondria during the COVID-19 pandemic?. *European Journal of Information Systems*, 1-18.
- Li, J., & Tsui, A. S. (2002). A citation analysis of management and organization research in the Chinese context: 1984–1999. *Asia Pacific Journal of Management*, 19(1), 87-107.
- Lou, J., Tian, S. J., Niu, S. M., Kang, X. Q., Lian, H. X., Zhang, L. X., & Zhang, J. J. (2020). Coronavirus disease 2019: a bibliometric analysis and review. *Eur Rev Med Pharmacol Sci*, 24(6), 3411-3421.
- Merigó, J. M., & Yang, J. B. (2017). A bibliometric analysis of operations research and management science. *Omega*, 73, 37-48.
- Meyers, R. A., Brashers, D., Center, C., Beck, C., & Wert-Gray, S. (1992). A citation analysis of organizational communication research. *Southern Journal of Communication*, 57(3), 241-246.
- Mo, Y., Deng, L., Zhang, L., Lang, Q., Liao, C., Wang, N., Qin, M., & Huang, H. (2020). Work stress among Chinese nurses to support Wuhan in fighting against COVID-19 epidemic. *Journal of Nursing Management*, 1002-1009.
- Nerur, S. P., Rasheed, A. A., & Natarajan, V. (2008). The intellectual structure of the strategic management field: An author co-citation analysis. *Strategic Management Journal*, 29(3), 319-336.
- Odone, A., Salvati, S., Bellini, L., Bucci, D., Capraro, M., Gaetti, G., Amerio, A. & Signorelli, C. (2020). The runaway science: a bibliometric analysis of the COVID-19 scientific literature. *Acta Biomed*, 91(9-S), 34-39.
- Papadopoulos, T., Baltas, K. N., & Balta, M. E. (2020). The use of digital technologies by small and medium enterprises during COVID-19: Implications for theory and practice. *International Journal of Information Management*, 55, 102192.
- Pilkington, A., & Chai, K. H. (2008). Research themes, concepts and relationships. *International Journal of Service Industry Management*. 19(1), 83-110.
- Popadić, M., & Milohnić, I. (2016). Structure of the organizational ambidexterity field: Qualitative literature review, article co-citation analysis, and science mapping. *Informatologia*, 49(1-2), 47-60.
- Rao, H. R., Vemprala, N., Akello, P., & Valecha, R. (2020). Retweets of officials' alarming vs reassuring messages during the COVID-19 pandemic: Implications for crisis management. *International Journal of Information Management*, 55, 102187.
- Ratten, V. (2020). Coronavirus and international business: An entrepreneurial ecosystem perspective. *Thunderbird International Business Review*, 62(5), 629-634.
- Razumovskaia, E., Yuzvovich, L., Kniazeva, E., Klimenko, M., & Shelyakin, V. (2020). The Effectiveness of Russian Government Policy to Support SMEs in the COVID-19 Pandemic. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 6(4), 160.
- Rey-Martí, A., Ribeiro-Soriano, D., & Palacios-Marqués, D. (2016). A bibliometric analysis of social entrepreneurship. *Journal of Business Research*, 69(5), 1651-1655.

- Shiau, W. L., Dwivedi, Y. K., & Yang, H. S. (2017). Co-citation and cluster analyses of extant literature on social networks. *International Journal of Information Management*, 37(5), 390-399.
- Singh, V., Verma, S., & Chaurasia, S. S. (2020). Mapping the themes and intellectual structure of corporate university: co-citation and cluster analyses. *Scientometrics*, 122(3), 1275-1302.
- Thelwall, M. (2008). Bibliometrics to webometrics. *Journal of information science*, 34(4), 605-621.
- Tuzovic, S., & Kabadayı, S. (2020). The influence of social distancing on employee well-being: a conceptual framework and research agenda. *Journal of Service Management*, 1757-5818.
- Uysal, Ö. Ö. (2010). Business ethics research with an accounting focus: A bibliometric analysis from 1988 to 2007. *Journal of Business Ethics*, 93(1), 137-160.
- Üsdiken, B., & Pasadeos, Y. (1995). Organizational analysis in North America and Europe: A comparison of co-citation networks. *Organization studies*, 16(3), 503-526.
- Van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538.
- Verma, S., & Gustafsson, A. (2020). Investigating the emerging COVID-19 research trends in the field of business and management: A bibliometric analysis approach. *Journal of Business Research*, 118, 253-261.
- Waltman, L., & Van Eck, N. J. (2012). A new methodology for constructing a publication-level classification system of science. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(12), 2378-2392.
- Waltman, L., Van Eck, N. J., & Noyons, E. C. (2010). A unified approach to mapping and clustering of bibliometric networks. *Journal of Informetrics*, 4(4), 629-635.
- Wolor, C. W., Solikhah, S., Fidhyallah, N. F., & Lestari, D. P. (2020). Effectiveness of E-Training, E-Leadership, and Work Life Balance on Employee Performance during COVID-19. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 7(10), 443-450.
- Zupic, I., & Čater, T. (2014). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.